

NACZELNA RADA ADWOKACKA

ul. Świętojerska 16, 00-202 Warszawa

tel. +48 22 505 25 00, + 48 22 505 25 01, fax +48 22 505 25 08

e-mail: nra@nra.pl www.adwokatura.pl

UCHWAŁA NR 108/2015

Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej

dnia 15 grudnia 2015 roku

Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej przyjmuje założenia programowe aplikacji, którego integralną część stanowi ramowy plan szkolenia dotyczący wszystkich roczników aplikantów adwokackich w roku szkoleniowym 2016 i następnych latach.

Prezes
Naczelnej Rady Adwokackiej
(*Andrzej Zwara*)
Adw. Andrzej Zwara

NACZELNA RADA ADWOKACKA

ul. Świętojerska 16, 00-202 Warszawa

tel. +48 22 505 25 00, + 48 22 505 25 01, fax +48 22 505 25 08

e-mail: nra@nra.pl www.adwokatura.pl

ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE APLIKACJI ADWOKACKIEJ

- 1) Na każdym roku aplikacji określa się minimum programowe oraz czasokres przeprowadzanych zajęć na minimum 140 godzin zajęć liczonych według modułów 45 minutowych. Ramowy program zajęć z poszczególnych bloków tematycznych określa jedynie minimum programowe, pozostawiając Okręgowym Radom Adwokackim wybór sposobu przeprowadzenia zajęć oraz możliwość modyfikacji ram czasowych, w których poszczególne zagadnienia zostaną zrealizowane.
- 2) Należy dążyć do tego, aby zajęcia odbywały się w formie seminaryjnej w grupach nie większych niż 20 – 25 osób (wykłady dla większych niż wskazywana grupa aplikantów powinny być wyjątkiem od zasady i powinny dotyczyć tylko niektórych przedmiotów objętych programem szkolenia, np. historia adwokatury).
- 3) Przyjmuje się, że aplikanci będący absolwentami prawa znają teorię, a zatem nie ma potrzeby ponownego powtarzania zajęć przeprowadzonych na uczelniach wyższych.
- 4) Aplikacja ma nauczyć stosowania prawa i pokazać instrumenty praktyczne do wykorzystania teorii, jak też poszerzyć i usystematyzować zdobytą wiedzę dla efektywnego jej wykorzystania w toku praktyki adwokackiej. Nie jest intencją autorów założeń programowych wyeliminowanie z programu szkolenia zagadnień o charakterze teoretycznym, znajomość których pozwoli aplikantom lepiej poznać i zrozumieć poszczególne instytucje prawa. Ważne jest zachowanie przez wykładowców symetrii w doborze problematyki materialnoprawnej, jak i proceduralnej.
- 5) Należy przewidzieć alternatywne sposoby prowadzenia zajęć, w tym w nieznaczej części mogą to być wykłady, w pozostałej:

NACZELNA RADA ADWOKACKA

ul. Świętojerska 16, 00-202 Warszawa

tel. +48 22 505 25 00, + 48 22 505 25 01, fax +48 22 505 25 08

e-mail: nra@nra.pl www.adwokatura.pl

- a) metoda kazuśowa – omawianie interesujących przypadków z zawodowej praktyki adwokackiej oraz orzecznictwa sądowego z dogłębną analizą kwalifikacji prawnej, stosowanej procedury w ujęciu wariantowym oraz zasad deontologii,
  - b) warsztaty, podczas których opracowywane będą pozwy, apelacje, zażalenia, skargi kasacyjne, odwołania, a następnie sprawdzane przez prowadzących zajęcia tak, aby każdy aplikant został indywidualnie oceniony i zaznajomiony z błędami, które popełnia,
  - c) rozwiązywanie kazuśów,
  - d) case method,
  - e) konwersatoria,
  - f) grupy studyjne,
  - g) ćwiczenia i seminaria,
  - h) symulacje rozpraw,
  - i) e – learning.
- 6) Zaleca się stosowanie przez wykładowców praktyki polegającej na zadawaniu prac pisemnych, których zadaniem będzie ćwiczenie praktycznych zagadnień będących przedmiotem zajęć.
- 7) Zaleca się, przekazywanie aplikantom materiałów w formie kazuśów, orzeczeń sądów, umów z co najmniej 7 – dniowym wyprzedzeniem tak, aby aplikanci mogli się z nimi zapoznać i ewentualnie zastanowić się nad zagadnieniami, które wskaże im wcześniej wykładowca.
- 8) Zaleca się, ale decyzję pozostawia się okręgowym radom adwokackim, przeprowadzenie kolokwium w formie egzaminu pisemnego (apelacja) oraz egzaminu ustnego – pierwsze pod koniec I roku aplikacji obejmujące blok karny, drugie pod koniec II roku aplikacji obejmujące blok cywilny.
- 9) Sprawdziany (kolokwia cząstkowe) przeprowadza się z przedmiotów objętych programem szkolenia, przy czym:
- a) sprawdzian z przedmiotów objętych z programem szkolenia w I semestrze I roku (historia adwokatury, prawo o adwokaturze, kształtowanie wizerunku

NACZELNA RADA ADWOKACKA

ul. Świętojerska 16, 00-202 Warszawa

tel. +48 22 505 25 00, + 48 22 505 25 01, fax +48 22 505 25 08

e-mail: nra@nra.pl www.adwokatura.pl

adwokata, etyka adwokacka, prawo o ustroju sądów, ustawa o prokuraturze) powinien się odbyć w czerwcu danego roku i może mieć formę egzaminu ustnego,

- b) sprawdziany z przedmiotów objętych pisemnym egzaminem adwokackim (prawo gospodarczo – handlowe, prawo administracyjne i postępowanie sądownoadministracyjne) powinny mieć formę pisemną poprzez sporządzenie umowy, opinii prawnej, pozwu, apelacji, odwołania, skargi do WSA.

PROGRAM APLIKACJI

Rok I

I BLOK

Prawo karne: prawo karne materialne, postępowanie karne, prawo karne skarbowe, prawo wykroczeń, postępowanie w sprawach o wykroczenia, prawo karne wykonawcze

II BLOK

Prawo o adwokaturze

Historia adwokatury

Kształtowanie wizerunku adwokata

Zasady wykonywania zawodu adwokata i zasady etyki adwokackiej

Ustrój organów ochrony prawnej (realizowany w porozumieniu z Krajową Szkołą Sądownictwa i Prokuratury)

NACZELNA RADA ADWOKACKA

ul. Świętojerska 16, 00-202 Warszawa

tel. +48 22 505 25 00, + 48 22 505 25 01, fax +48 22 505 25 08

e-mail: nra@nra.pl www.adwokatura.pl

Rok II

BLOK

Prawo cywilne: prawo cywilne, postępowanie cywilne, prawo rodzinne i opiekuńcze, ustawa o własności lokali, ustawa o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie kodeksu cywilnego

Prawo pracy i ubezpieczeń społecznych

Rok III

Prawo gospodarczo – handlowe

Prawo europejskie

Prawo administracyjne, Postępowanie administracyjne i sądownoadministracyjne

Prawo konstytucyjne

Prawo podatkowe

PRAWO KARNE MATERIALNE

POSTĘPOWANIE KARNE

PRAWO KARNE WYKONAWCZE

PRAWO KARNE SKARBOWE

PRAWO WYKROCZEŃ

POSTĘPOWANIE W SPRAWACH O WYKROCZENIA

PRAWO KARNE MATERIALNE

POSTĘPOWANIE KARNE

PRAWO KARNE WYKONAWCZE

PRAWO KARNE SKARBOWE

PRAWO WYKROCZEŃ

NACZELNA RADA ADWOKACKA

ul. Świętojerska 16, 00-202 Warszawa

tel. +48 22 505 25 00, + 48 22 505 25 01, fax +48 22 505 25 08

e-mail: nra@nra.pl www.adwokatura.pl

POSTĘPOWANIE W SPRAWACH O WYKROCZENIA

- 1. Adwokat w postępowaniu przygotowawczym – przebieg czynności od zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa do aktu oskarżenia**
  - a. strony w postępowaniu karnym
  - b. prawa i obowiązki obrońcy i pełnomocnika
  - c. prawo do obrony, obrońca i pełnomocnik z wyboru oraz z urzędu , obrona obligatoryjna
  - d. dostęp do akt (przeglądanie akt, udział obrońcy w końcowym zaznajomieniu z materiałami postępowania)
  - e. kontakt z klientem (porozumienie się obrońcy z podejrzanym tymczasowo aresztowanym)
  - f. udział obrońcy i pełnomocnika w czynnościach dowodowych
  - g. orzeczenia w postępowaniu przygotowawczym
  - h. postępowanie w sprawie, postępowanie przeciwko osobie
  - i. podjęcie i wznowienie umorzonego postępowania
  - j. doręczenia, wezwania, zawiadomienia
  - k. zażalenie na decyzje procesowe wydane w postępowaniu przygotowawczym
  - l. subsydiarny akt oskarżenia
  - m. środki przymusu w postępowaniu karnym
  - n. taktyka adwokacka
  - o. postępowanie mediacyjne i umorzenie kompensacyjne z art. 59a kk

- 2. Adwokat przed sądem I instancji - przebieg rozprawy głównej od wywołania sprawy do ogłoszenia wyroku**
  - a. posiedzenie a rozprawa
  - b. stawiennictwo na rozprawę, kary porządkowe

NACZELNA RADA ADWOKACKA

ul. Świętojerska 16, 00-202 Warszawa

tel. +48 22 505 25 00, + 48 22 505 25 01, fax +48 22 505 25 08

e-mail: nra@nra.pl www.adwokatura.pl

- c. rejestrowanie przebiegu rozprawy, sprostowanie, uzupełnienie protokołu, wyłączenie sędziego
- d. przedstawiciele mediów na rozprawie
- e. ograniczenie jawności rozprawy
- f. wnioski – rodzaje i dopuszczalność
- g. pokrzywdzony, oskarżyciel posiłkowy
- h. inicjatywa dowodowa adwokata – rodzaje dowodów, osnowa i uzasadnienie wniosku, wymogi formalne
- i. orzeczenia kończące postępowanie, rodzaje wyroków
- j. skazanie bez przeprowadzenia rozprawy, a dobrowolne poddanie się karze, wydanie wyroku skazującego bez przeprowadzenia postępowania dowodowego oraz z ograniczeniem postępowania dowodowego
- k. postępowania szczególne
- l. wyrok łączny
- m. przedawnienie, zatarcie skazania
- n. odszkodowanie za niesłuszne zatrzymanie, tymczasowe aresztowanie, skazanie
- o. koszty postępowania karnego
- p. wynagrodzenie adwokata – problematyka orzecznicza
- q. zasady prawa karnego – zasada winy, zasada odpowiedzialności indywidualnej i osobistej, zasada humanitaryzmu w prawie krajowym oraz prawie międzynarodowym, zakaz analogii, zakaz retroaktywności, a terminy przedawnienia karalności przestępstw, wiek jako podmiotowa zdolność do ponoszenia odpowiedzialności karnej, odpowiedzialność nieletnich
- r. stadialne i zjawiskowe formy popełnienia przestępstwa
- s. wyłączenie odpowiedzialności karnej. Okoliczności wyłączające przestępczość czynu (okoliczności wyłączające bezprawność czynu, okoliczności wyłączające winę, okoliczności wyłączające społeczną szkodliwość czynu)

NACZELNA RADA ADWOKACKA

ul. Świętojerska 16, 00-202 Warszawa

tel. +48 22 505 25 00, + 48 22 505 25 01, fax +48 22 505 25 08

e-mail: nra@nra.pl www.adwokatura.pl

- t. przestępstwo ciągłe, a ciąg przestępstw. Zbieg przestępstw, kumulatywna kwalifikacja czynu, współkarane czynności
- u. zorganizowana grupa przestępcza i związek przestępczy
- v. wypadek mniejszej wagi
- w. warunkowe umorzenie postępowania
- x. dyrektywy wymiaru kary
  - nadzwyczajne zaostrzenie kary (ciąg przestępstw, recydywa specjalna, uczynienie sobie z popełnienia przestępstwa stałego źródła dochodu, popełnienie przestępstwa w zorganizowanej grupie lub związku przestępczym albo przestępstwa o charakterze terrorystycznym)
  - nadzwyczajne złagodzenie kary (podstawy nadzwyczajnego złagodzenia kary i zasady wymierzania kary złagodzonej)
  - warunkowe zawieszenie wykonania kary
  - kara mieszana
  - kara ograniczenia wolności
  - przepadek i środki kompensacyjne
- y. wybrane przestępstwa:
  - przeciwko życiu i zdrowiu
  - przeciwko wiarygodności dokumentów
  - przeciwko mieniu (rozbój, kradzież rozbójnicza, wymuszenie rozbójnicze, oszustwo – podobieństwa i różnice)
  - przeciwko obrotowi gospodarczemu w kodeksie karnym i innych ustawach
  - przestępstwa i wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji, badanie stanu nietrzeźwości, zatrzymanie prawa jazdy
  - przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece

3. **Adwokat przed sądem II instancji**

- a. środki odwoławcze
- b. dopuszczalność i termin wniesienia środka odwoławczego, przymus adwokacki
- c. wymogi formalne środka odwoławczego

NACZELNA RADA ADWOKACKA

ul. Świętojerska 16, 00-202 Warszawa

tel. +48 22 505 25 00, + 48 22 505 25 01, fax +48 22 505 25 08

e-mail: nra@nra.pl www.adwokatura.pl

- d. kierunek środka odwoławczego, zakres zaskarżenia, właściwe sformułowanie zarzutów i wniosków odwoławczych
- e. modyfikacja, cofnięcie środka odwoławczego
- f. postępowanie przed sądem II instancji, granice orzekania na niekorzyść oskarżonego, zakaz reformationis in peius, dowód w postępowaniu odwoławczym
- g. przygotowanie projektów apelacji, ćwiczenia praktyczne

4. **Nadzwyczajne środki zaskarżenia w procesie karnym**

- a. kasacja (dopuszczalność kasacji, wymogi kasacji, przygotowanie projektu kasacji)
- b. wznowienie postępowania (właściwość sądu, podstawy wznowienia postępowania, przygotowanie projektu wniosku o wznowienie postępowania)

5. **Postępowanie karne wykonawcze**

- a. udział obrońcy w postępowaniu karnym wykonawczym
- b. nowe okoliczności jako podstawa do zmiany lub uchylecia postanowienia
- c. odroczenie i przerwa wykonania kary pozbawienia wolności, warunkowe przedterminowe zwolnienie, przygotowanie projektów wniosków

6. **Prawo karne skarbowe**

- a. zasady odpowiedzialności za przestępstwo skarbowe lub wykroczenie skarbowe
- b. zakres stosowania przepisów części ogólnej kodeksu karnego, zbieg przepisów kodeksu karnego skarbowego i innych ustaw
- c. wybrane przestępstwa i wykroczenia karno skarbowe

7. **Kodeks Wykroczeń i Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (obrońca w sprawie o wykroczenie)**

NACZELNA RADA ADWOKACKA

ul. Świętojerska 16, 00-202 Warszawa

tel. +48 22 505 25 00, + 48 22 505 25 01, fax +48 22 505 25 08

e-mail: nra@nra.pl www.adwokatura.pl

8. Odpowiedzialność karna w wybranych aktach prawnych

- a. porównanie znamion występków z kk i wskazanych ustaw. Podobieństwa i różnice w konstrukcji odpowiedzialności karnej na podstawie wybranych ustaw (przykład: ustawa o Państwowej Inspekcji Pracy)
- b. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii
- c. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich

9. Obrót prawny z zagranicą w sprawach karnych (postępowanie w sprawach karnych ze stosunków międzynarodowych)

- a. funkcje konsulów
- b. doręczenia
- c. przejęcie i przekazanie ścigania karnego
- d. przejęcie i przekazanie orzeczeń do wykonania
- e. zatrzymanie dowodów, zabezpieczenie mienia (*decyzja ramowa 2003/577/WSiSW*)
- f. Europejski Nakaz Dowodowy (*decyzja ramowa 2008/978/WSiSW*)
- g. Europejski Nakaz Aresztowania (*decyzja ramowa 2002/584/WSiSW*)
- h. Współpraca z Międzynarodowym Trybunałem Karnym
- i. Konwencje, ustawy, rozporządzenia, decyzje ramowe

BLOK

PRAWO O ADWOKATURZE

HISTORIA ADWOKATURY

ETYKA

KSZTAŁTOWANIE WIZERUNKU ADWOKATA

1. Proces kształtowania profesji adwokackiej w Polsce
2. Pierwsze regulacje ustanawiające samorząd adwokacki na ziemiach polskich

NACZELNA RADA ADWOKACKA

ul. Świętojerska 16, 00-202 Warszawa

tel. +48 22 505 25 00, + 48 22 505 25 01, fax +48 22 505 25 08

e-mail: nra@nra.pl www.adwokatura.pl

3. Dekret Naczelnika Państwa Józefa Piłsudskiego z dnia 24 grudnia 1918 r
w przedmiocie statutu tymczasowego Palestry Państwa Polskiego jako nowoczesna regulacja ustroju adwokatury oraz symbol Odrodzonej Adwokatury Polskiej.
4. Słynne obrony w procesach politycznych w czasach Polski Ludowej
5. Udział adwokatów w życiu publicznym po 1989 r.
6. Wybitne postacie Adwokatury Polskiej
7. Samorząd gwarancją niezależności adwokatury.
8. wymagania etyczne wobec adwokatów na tle ich praw i obowiązków wynikających z:
  - a) ustawy,
  - b) kodeksu etyki,
  - c) uchwał NRA i orzecznictwa sądów dyscyplinarnych
9. Rola rzecznika i sadu dyscyplinarnego na przykładach z postępowań dyscyplinarnych
10. Adwokacki savoir vivre
11. Retoryka
12. Emisja głosu
13. Konstrukcja przemówienia adwokackiego
14. Zasady prowadzenia kancelarii adwokackiej
15. Zasady wykonywania zawodu

BLOK PRAWA CYWILNEGO

PRAWO CYWILNE

POSTĘPOWANIE CYWILNE

PRAWO RODZINNE I OPIEKUŃCZE

USTAWA O WŁASNOŚCI LOKALI

USTAWA O OCHRONIE PRAW LOKATORÓW, MIESZKANIOWYM ZASOBIE GMINY I O ZMIANIE KODEKSU CYWILNEGO

NACZELNA RADA ADWOKACKA

ul. Świętojerska 16, 00-202 Warszawa

tel. +48 22 505 25 00, + 48 22 505 25 01, fax +48 22 505 25 08

e-mail: nra@nra.pl www.adwokatura.pl

1. Pozew i wniosek w postępowaniu cywilnym

- a. dopuszczalność drogi sądowej
- b. właściwość sądów
- c. powództwo i jego klasyfikacja
- d. rodzaje wniosków wszczynających postępowanie nieprocesowe
- e. skutki wniesienia pozwu i jego doręczenia, cofnięcie pozwu
- f. kumulacja roszczeń, rozdrobnienie roszczeń, przedmiotowa zmiana powództwa, zmiany podmiotowe
- g. obrona pozwanego w procesie (odpowiedź na pozew, uznanie powództwa, zaprzeczenie, powództwo wzajemne)
- h. skutki doręczenia i cofnięcia wniosku w postępowaniu nieprocesowym

2. Strony postępowania cywilnego

- a. zdolność sądowa i procesowa, zdolność postulacyjna, legitymacja procesowa
- b. współuczestnictwo w sporze (współuczestnictwo materialne, formalne, konieczne, jednolite, nienazwane, konkurencyjne, stosunki między współuczestnikami)
- c. interwencja główna i uboczna
- d. przypozwanie a dopozwanie
- e. reprezentacja stron (przedstawicielstwo ustawowe oraz pełnomocnictwo)
- f. udział innych podmiotów w postępowaniu cywilnym

3. Wybrane rodzaje powództw

- a. powództwa z zakresu części ogólnej Kodeksu cywilnego
  - powództwo o ochronę dóbr osobistych,
  - powództwo o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną, nieważną
  - powództwo o stwierdzenie obowiązku złożenia oświadczenia woli
- b. pozwy z zakresu prawa rzeczowego
  - powództwa petytoryjne i posesoryjne, powództwo o ochronę ograniczonych praw rzeczowych

NACZELNA RADA ADWOKACKA

ul. Świętojerska 16, 00-202 Warszawa

tel. +48 22 505 25 00, + 48 22 505 25 01, fax +48 22 505 25 08

e-mail: nra@nra.pl www.adwokatura.pl

- powództwo o zobowiązanie do przeniesienia własności nieruchomości (na podstawie umowy zobowiązującej)
  - powództwo o ustalenie oraz o uzgodnienie treści ksiąg wieczystych jako szczególny rodzaj powództw o ustalenie
  - powództwo o złożenie oświadczenia woli w związku z budową na cudzym gruncie
  - powództwo o uchylenie uchwały wspólnoty mieszkaniowej
  - powództwo o eksmisję z lokalu mieszkalnego
- c. pozwy z zakresu prawa zobowiązaniowego
- powództwo konsumenta o uznanie ogólnych warunków umów za bezskuteczne
  - powództwo o zawarcie umowy przyrzeczonej
  - powództwo o zapłatę odszkodowania, zadośćuczynienia, renty z czynów niedozwolonych w przypadku szkód na osobie (wypadek komunikacyjny, zakażenia szpitalne, błąd w sztuce medycznej)
  - powództwo o zapłatę odszkodowania w przypadku szkód na mieniu (odpowiedzialność władzy publicznej i innych podmiotów do tego zobowiązanych)
  - powództwo o odszkodowanie za bezumowne korzystanie z lokalu po wygaśnięciu umowy najmu
  - powództwo o naprawienie szkody wynikłej z niewykonania zobowiązania
  - powództwo o upoważnienie przez sąd do wykonania czynności na koszt dłużnika
  - powództwo przeciwko ubezpieczycielowi o odszkodowanie z tytułu szkody na nieruchomości
  - powództwo o zmianę wysokości renty w związku ze zmianą stosunków
  - powództwo o uznanie umowy za bezskuteczną w stosunku do wierzyciela
- d. powództwa z zakresu prawa spadkowego
- powództwo o uznanie spadkobiercy za niegodnego
  - powództwo o zachowek

NACZELNA RADA ADWOKACKA

ul. Świętojerska 16, 00-202 Warszawa

tel. +48 22 505 25 00, + 48 22 505 25 01, fax +48 22 505 25 08

e-mail: nra@nra.pl www.adwokatura.pl

- e. powództwa z zakresu prawa rodzinnego
    - powództwo o zobowiązanie do przyczyniania się do zaspokajania potrzeb rodziny a powództwo alimentacyjne
    - powództwo o ustanowienie rozdzielności majątkowej
    - powództwo o rozwód wraz z wnioskami o zabezpieczenie roszczeń
    - powództwo o ustalenie ojcostwa
  - f. powództwa w postępowaniu nakazowym, upominawczym i uproszczonym
    - powództwo o wydanie nakazu zapłaty przeciwko zobowiązanemu z dokumentu
    - powództwo o wydanie nakazu zapłaty przeciwko zobowiązanemu z weksła
    - powództwo o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym
    - postępowanie elektroniczne
  - g. powództwa przeciwegzekucyjne
    - powództwo o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności wraz z wnioskiem o zabezpieczenie powództwa przez zawieszenie postępowania egzekucyjnego
    - powództwo osoby trzeciej o zwolnienie zajętego przedmiotu od egzekucji
4. Rodzaje wniosków w postępowaniu nieprocesowym
- a. wnioski z zakresu prawa osobowego
    - wniosek o stwierdzenie zgonu
    - wniosek o sprostowanie aktu stanu cywilnego
  - b. wnioski z zakresu prawa rodzinnego, opiekuńczego i kurateli
    - wniosek o rozstrzygnięcie o istotnych sprawach rodziny w braku porozumienia małżonków
    - wniosek o podział majątku wspólnego wraz z wnioskiem o ustalenie nierównych udziałów, rozliczenie nakładów i wydatków
    - wniosek o powierzenie, ograniczenie i pozbawienie władzy rodzicielskiej

NACZELNA RADA ADWOKACKA

ul. Świętojerska 16, 00-202 Warszawa

tel. +48 22 505 25 00, + 48 22 505 25 01, fax +48 22 505 25 08

e-mail: nra@nra.pl www.adwokatura.pl

- wniosek o przysposobienie
- c. wnioski z zakresu prawa rzeczowego
  - wniosek o stwierdzenie zasiedzenia
  - wniosek o zniesienie współwłasności wraz z żądaniem rozstrzygnięcia wzajemnych roszczeń współwłaścicieli z tytułu posiadania rzeczy
  - wniosek o ustanowienie służebności drogi koniecznej
  - wniosek o rozgraniczenie nieruchomości
- d. wnioski z zakresu prawa spadkowego
  - wniosek o zabezpieczenia spadku
  - wniosek o spis inwentarza
  - wniosek o otwarcie, ogłoszenie testamentu i stwierdzenie nabycia praw do spadku
  - wniosek o dział spadku
- e. wnioski w sprawach wieczystoksięgowych

5. Postępowanie przed sądem I instancji

- a. przygotowanie rozprawy i jej przebieg
- b. pisma przygotowawcze
- c. dowody i postępowanie dowodowe – wnioski dowodowe, formułowanie tezy dowodowej (dowód i jego przedmiot, fakty niewymagające dowodu, domniemania, dokumenty, zeznania świadków, opinia biegłych, oględziny, przesłuchanie stron, inne środki dowodowe, zabezpieczenie dowodów)
- d. protokół (sprostowanie, uzupełnienie, załącznik do protokołu)
- e. zawieszenie i umorzenie postępowania
- f. koszty postępowania cywilnego (rodzaje kosztów postępowania, zasady ponoszenia kosztów, zwolnienie od kosztów sądowych, zabezpieczenie kosztów)

NACZELNA RADA ADWOKACKA

ul. Świętojerska 16, 00-202 Warszawa

tel. +48 22 505 25 00, + 48 22 505 25 01, fax +48 22 505 25 08

e-mail: nra@nra.pl www.adwokatura.pl

6. Orzekanie w postępowaniu sądowym

- a. postanowienia (kończące postępowanie w sprawie i niekończące postępowania w sprawie) i zarządzenia wydawane w toku postępowania, ich zaskarżalność
- b. wyroki i ich rodzaje (wyrok zwykły, wstępny, częściowy, końcowy, zaoczny, nakaz zapłaty – w postępowaniu nakazowym i upominawczym)
- c. sprostowanie, uzupełnienie i wykładnia orzeczeń
- d. prawomocność, wykonalność i skuteczność orzeczeń

7. Środki zaskarżenia w postępowaniu pierwszoinstancyjnym

- a. sprzeciw od wyroku zaocznego (termin, przywrócenie terminu, uchylenie rygору natychmiastowej wykonalności)
- b. sprzeciw od nakazu zapłaty
- c. zarzuty od nakazu zapłaty
- d. skarga na orzeczenie referendarza sądowego

8. Postępowanie przed sądem II instancji

- a. postępowanie zażaleniowe, zażalenie
- b. postępowanie apelacyjne, apelacja (wymogi formalne i materialne)

9. Inne środki odwoławcze

- a. skarga kasacyjna
- b. wznowienie postępowania
- c. skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia

10. Alternatywne sposoby rozstrzygnięcia sporów:

- a. mediacja
- b. arbitraż – kognicja sądu arbitrażowego, zapis na sąd polubowny, skarga o uchylenie wyroku arbitrażowego, wykonalność orzeczeń.

NACZELNA RADA ADWOKACKA

ul. Świętojerska 16, 00-202 Warszawa

tel. +48 22 505 25 00, + 48 22 505 25 01, fax +48 22 505 25 08

e-mail: nra@nra.pl www.adwokatura.pl

11. Zabezpieczenie roszczeń

- a. wniosek o zabezpieczenie roszczenia przed wszczęciem postępowania oraz w trakcie postępowania
- b. upadek zabezpieczenia i skutki z tym związane

12. Postępowanie egzekucyjne

- a. rodzaje tytułów egzekucyjnych
- b. wniosek o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko dłużnikowi, małżonkowi dłużnika
- c. wszczęcie postępowania
- d. wyjawienie majątku

13. Międzynarodowe i europejskie postępowanie cywilne

- a. jurysdykcja w postępowaniu procesowym, nieprocesowym, zabezpieczającym, egzekucyjnym – zasady ogólne
- b. jurysdykcja w postępowaniu procesowym, nieprocesowym, zabezpieczającym, egzekucyjnym – zasady dotyczące prawa rodzinnego (stosunki między małżonkami, stosunki rodzicielskie, stosunki alimentacyjne)
- c. zabezpieczenie i wykonalność orzeczeń, uznawanie środków ochrony w sprawach cywilnych
- d. tytuły egzekucyjne dla roszczeń bezspornych
- e. europejskie postępowanie nakazowe i europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń

14. Europejskie prawo cywilne

- a. Prawo właściwe dla zobowiązań umownych
- b. Prawo właściwe dla zobowiązań pozaumownych
- c. Konwencja Narodów Zjednoczonych o umowach międzynarodowej sprzedaży towarów (sporządzona w Wiedniu dnia 11 kwietnia 1980 r.) oraz

NACZELNA RADA ADWOKACKA

ul. Świętojerska 16, 00-202 Warszawa

tel. +48 22 505 25 00, + 48 22 505 25 01, fax +48 22 505 25 08

e-mail: nra@nra.pl www.adwokatura.pl

Konwencja o przedawnieniu w międzynarodowej sprzedaży towarów
(sporządzona w Nowym Jorku dnia 14 czerwca 1974 r.)

- d. Konwencja o umowie międzynarodowego przewozu drogowego towarów
(CMR)

PRAWO PRACY I UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

- 1. Zasady prawa pracy – omówienie najważniejszych. Nawiązanie stosunku pracy i jego przekształcenia podmiotowe. Rodzaje umów o pracę. Treść umowy. Prawa i obowiązki stron stosunku pracy. Zakaz konkurencji oraz odpowiedzialność materialna jako klauzule dodatkowe umowy o pracę. Pojęcie zakładu pracy. Przejęcie zakładu pracy. Umowa o pracę a umowa cywilnoprawna o świadczenie usług - cechy odróżniające**

- 2. Rozwiązanie umowy o pracę oraz dochodzenie roszczeń z tytułu wadliwego dokonania czynności prawnych z tym związanych**
  - a. porozumienie stron
  - b. rozwiązanie umowy o pracę za wypowiedzeniem (forma i konstrukcja wypowiedzenia, sankcje niezachowania warunków koniecznych związanych ze złożeniem wypowiedzenia przez pracodawcę lub pracownika)
  - c. rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia (forma i tryb, sankcje niezachowania warunków koniecznych związanych ze złożeniem wypowiedzenia przez pracodawcę lub pracownika)
  - d. zwolnienia grupowe jako szczególna forma rozwiązania stosunku pracy
  - e. szczególna ochrona stosunku pracy
  - f. ciężar dowodu w postępowaniu sądowym

NACZELNA RADA ADWOKACKA

ul. Świętojerska 16, 00-202 Warszawa

tel. +48 22 505 25 00, + 48 22 505 25 01, fax +48 22 505 25 08

e-mail: nra@nra.pl www.adwokatura.pl

3. Mobbing jako kwalifikowany delikt prawa pracy

- a. mobbing a dyskryminacja
- b. zakres roszczeń
- c. ciężar dowodu w postępowaniu sądowym

4. Tryb dochodzenia świadczeń z ubezpieczenia społecznego

- a. ogólne zasady postępowania w sprawach świadczeń z ubezpieczenia społecznego i wypłata tych świadczeń
- b. wnioski w sprawach emerytalno – rentowych
- c. postępowanie odwoławcze

PRAWO GOSPODARCZO – HANDLOWE

ORAZ

PRAWO GOSPODARCZE PUBLICZNE

Prawo gospodarczo – handlowe

1. Krajowy Rejestr Sądowy

- a. istota Krajowego Rejestru Sądowego
- b. budowa Krajowego Rejestru Sądowego – 3 rejestry
- c. systematyka danych zawartych w Krajowym Rejestrze Sądowym
- d. podmioty podlegające wpisowi do rejestru przedsiębiorców
- e. wniosek o uzyskanie wpisu do rejestru przedsiębiorców
- f. obowiązki przedsiębiorcy prowadzącego działalność po uzyskaniu wpisu do rejestru przedsiębiorców

2. Prawo spółek

- a. spółka cywilna i jej przekształcenie w spółkę prawa handlowego (pojęcie, charakter prawny, problem braku podmiotowości prawnej, umowa spółki,

NACZELNA RADA ADWOKACKA

ul. Świętojerska 16, 00-202 Warszawa

tel. +48 22 505 25 00, + 48 22 505 25 01, fax +48 22 505 25 08

e-mail: nra@nra.pl www.adwokatura.pl

- ustrój majątkowy, odpowiedzialność za zobowiązania prowadzenie spraw spółki i jej reprezentacja, prawa i obowiązki wspólników)
- b. spółka jawna (podmiotowość prawna, zawarcie umowy spółki, rejestracja, wkłady wspólników, majątek spółki, odpowiedzialność za zobowiązania spółki, prowadzenie spraw spółki i jej reprezentacja, prawa i obowiązki wspólników, zmiany składu osobowego spółki i jej rozwiązanie, spółka jawna a spółka cywilna)
  - c. spółka partnerska (partnerzy, odpowiedzialność za zobowiązania spółki partnerskiej, prowadzenie spraw spółki i jej reprezentacja, zmiany składu osobowego, wyłączenie wspólnika, rozwiązanie spółki)
  - d. spółka komandytowa (istota, pozycja prawna komplementariusza, pozycja prawna komandytariusza, zastosowanie, spółka komandytowa a spółka cicha)
  - e. spółka komandytowo-akcyjna (istota, specyfika regulacji prawnej, powstanie spółki komandytowej, pozycja prawna komplementariusza, pozycja prawna akcjonariusza, prowadzenie spraw spółki i jej reprezentacja, organy spółki, zastosowanie spółki komandytowo – akcyjnej)
  - f. spółka z o.o. (cechy charakterystyczne spółki z o.o., jej charakter prawny, tworzenie spółki, umowa spółki, spółka w organizacji, rejestracja, pojęcie, funkcje i zasady kapitału zakładowego, zmiana wysokości kapitału zakładowego, umorzenie udziałów, organy spółki, prawa i obowiązki wspólników)
  - g. spółka akcyjna (charakter prawny, rodzaje, tworzenie spółki, umowa założycielska i statut – charakter prawny, forma, treść, znaczenie, kapitał zakładowy i inne fundusze spółki, akcje – pojęcie, rodzaje, charakter prawny, wartość, organy spółki, prawa i obowiązki akcjonariuszy)
  - h. transformacje spółek (łączenie, podział, przekształcenie)

3. Prawo upadłościowe i naprawcze

- a. postępowanie upadłościowe i rodzaje upadłości (upadłość z możliwością zawarcia układu, upadłość likwidacyjna)

NACZELNA RADA ADWOKACKA

ul. Świętojerska 16, 00-202 Warszawa

tel. +48 22 505 25 00, + 48 22 505 25 01, fax +48 22 505 25 08

e-mail: nra@nra.pl www.adwokatura.pl

- b. podstawy ogłoszenia upadłości
- c. treść wniosku o ogłoszenie upadłości i legitymacja do jego złożenia
- d. postępowanie zabezpieczające w postępowaniu upadłościowym
- e. skutki ogłoszenia upadłości (co do osoby upadłego, co do majątku upadłego, co do zobowiązań upadłego, skutki ogłoszenia upadłości co do spadków nabytych przez upadłego, wpływ ogłoszenia upadłości na stosunki majątkowe małżeńskie upadłego)
- f. bezskuteczność i zaskarżanie czynności upadłego
- g. środki zaskarżenia w postępowaniu upadłościowym
- h. upadłość konsumencka

4. Prawo restrukturyzacyjne

5. Prawo papierów wartościowych

- a. konstrukcja przekazu
- b. pojęcie papierów wartościowych
- c. systematyka (weksle, czeki, obligacje, listy zastawne, bankowe papiery wartościowe, akcje, konosamenty, dowody składowe)
- d. weksel (cechy zobowiązania wekslowe, rodzaje weksli, podmioty stosunku wekslowego, zasady odpowiedzialności dłużników wekslowych, przenoszenie praw z weksła)

6. Prawo o kontraktach w obrocie gospodarczym

- a. zagadnienia wprowadzające i formułowanie postanowień umownych (pojęcie i rodzaje kontraktów, zawarcie kontraktu przedmiot i treść kontraktu, forma kontraktu, zasada swobody umów, wykonanie zobowiązań kontraktowych, interpretacja, zmiana lub rozwiązanie kontraktu przez sąd, znaczenie ogólnych warunków umów, przejście praw i obowiązków wynikających z zobowiązań kontraktowych, skutki niewykonania i nienależytego wykonania zobowiązań kontraktowych, wygaśnięcie zobowiązań kontraktowych)

NACZELNA RADA ADWOKACKA

ul. Świętojerska 16, 00-202 Warszawa

tel. +48 22 505 25 00, + 48 22 505 25 01, fax +48 22 505 25 08

e-mail: nra@nra.pl www.adwokatura.pl

- b. umowy przenoszące własność rzeczy i praw (umowa sprzedaży, umowa dostawy, umowa kontraktacji)
- c. umowy o korzystanie z rzeczy i praw (umowa najmu, umowa dzierżawy, umowa leasingu, umowa użyczenia, umowa know – how)
- d. umowy pośrednictwa (umowa zlecenia, umowa komis, umowa agencyjna)
- e. umowy dotyczące inwestycji budowlanych (umowa o dzieło, umowa o roboty budowlane, umowa deweloperska)
- f. umowy transportowe (umowa przewozu, umowa spedycji)
- g. umowy nienazwane (umowa sponsoringu, umowa outsourcingu, umowa franchisingu, factoringowa)

Publiczne prawo gospodarcze

1. Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej

- a. pojęcie przedsiębiorcy w prawie polskim i w prawie Unii Europejskiej
- b. pojęcie działalności gospodarczej w prawie polskim i w prawie Unii Europejskiej
- c. legalizacja przedsiębiorców (ewidencje, rejestry, koncesje, zezwolenia i inne administracyjne ograniczenia w zakresie działalności gospodarczej)

2. Własność intelektualna i prawo autorskie

- a. Prawo autorskie i prawa pokrewne
- b. Własność przemysłowa – rodzaje i ochrona
- c. Ochrona własności przemysłowej w Internecie

3. Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji i ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów

- a. czyny nieuczciwej konkurencji
- b. organy ochrony konkurencji i konsumentów
- c. charakter prawny postępowania antymonopolowego

NACZELNA RADA ADWOKACKA

ul. Świętojerska 16, 00-202 Warszawa

tel. +48 22 505 25 00, + 48 22 505 25 01, fax +48 22 505 25 08

e-mail: nra@nra.pl www.adwokatura.pl

- d. udział Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości w rozstrzyganiu spraw z zakresu ochrony konkurencji dotyczących Polski i konkurencji w działalności gospodarczej wykonywanej na terytorium RP

PRAWO EUROPEJSKIE

1. Wprowadzenie

- a. Unia Europejska po Lizbonie
- b. struktura instytucjonalna
- c. rodzaje sądów
- d. podział kompetencji między UE a państwa członkowskie

2. Specyfika i zasady prawa Unii Europejskiej

- a. ponadnarodowość prawa UE – specyfika źródeł prawa UE
- b. zasada pierwszeństwa prawa UE
- c. zasada skutku bezpośredniego prawa UE

3. Procedura postępowania przed sądami unijnymi

- a. fazy postępowania
- b. rodzaje pism procesowych (modelowa skarga)
- c. terminy
- d. rozprawa
- e. procedury odwoławcze
- f. elementy konstrukcji orzeczenia
- g. język orzeczenia
- h. wybrane orzeczenia w sprawach polskich, odpowiedzi na polskie pytania prejudycjalne

NACZELNA RADA ADWOKACKA

ul. Świętojerska 16, 00-202 Warszawa

tel. +48 22 505 25 00, + 48 22 505 25 01, fax +48 22 505 25 08

e-mail: nra@nra.pl www.adwokatura.pl

4. Procedura prejudycjalna

- a. specyfika współpracy sądu krajowego z Trybunałem Sprawiedliwości
- b. uprawnienie pełnomocnika i uprawnienie/obowiązek sądu do sformułowania zapytania prawnego
- c. konstrukcja zapytania prawnego – najczęstsze błędy
- d. odpowiedź Trybunału – skutek prawny orzeczenia prejudycjalnego

5. Wybrane skargi

- a. skarga na naruszenie prawa UE
- b. skarga na bezczynność
- c. skarga na unieważnienie aktu prawa UE

6. Postępowanie przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka

- a. zasady sporządzania skargi do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka
- b. obowiązki pełnomocnika w zakresie konstruowania zarzutów naruszenia Europejskiej Konwencji Praw Człowieka

PRAWO ADMINISTRACYJNE, POSTĘPOWANIE ADMINISTRACYJNE, POSTĘPOWANIE SĄDOWOADMINISTRACYJNE

1. Prawo inwestycyjne

ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2003 Nr 80 poz. 717 ze zm.)

ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (tekst jednolity Dz. U. 2010 Nr 243 poz. 1623 ze zm.)

ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity: Dz. U. 2008 Nr 25 poz. 150 ze zm.)

NACZELNA RADA ADWOKACKA

ul. Świętojerska 16, 00-202 Warszawa

tel. +48 22 505 25 00, + 48 22 505 25 01, fax +48 22 505 25 08

e-mail: nra@nra.pl www.adwokatura.pl

ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko

2. Prawo pomocy społecznej

ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity: Dz. U. 2009 Nr 175 poz. 1362 ze zm.)

ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej ze szczególnym uwzględnieniem przepisów o nieodpłatnej pomocy prawnej

ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej

3. Zasady ogólne w postępowaniu przed organem I i II instancji w postępowaniu administracyjnym

4. Postępowanie przed organem I instancji

- a. wszczęcie postępowania
- b. strony i inni uczestnicy postępowania administracyjnego
- c. warunki prawidłowego przebiegu postępowania administracyjnego (terminy, wezwania, doręczenia, protokoły i adnotacje)
- d. dowody i postępowanie dowodowe
- e. rozprawa administracyjna
- f. zawieszenie postępowania
- g. umorzenie postępowania
- h. rozstrzygnięcia zapadające w postępowaniu administracyjnym I instancyjnym (decyzja administracyjna, ugoda administracyjna, postanowienie administracyjne)

5. Kontrola rozstrzygnięć nieostatecznych w postępowaniu przed organami II instancji

- a. odwołanie i postępowanie odwoławcze (samokontrola w postępowaniu odwoławczym oraz zakaz reformationis in peius)
- b. zażalenie

NACZELNA RADA ADWOKACKA

ul. Świętojerska 16, 00-202 Warszawa

tel. +48 22 505 25 00, + 48 22 505 25 01, fax +48 22 505 25 08

e-mail: nra@nra.pl www.adwokatura.pl

6. Uchylenie i zmiana decyzji ostatecznych w postępowaniu administracyjnym – ograniczenie zasady trwałości decyzji administracyjnych

Kontrola rozstrzygnięć ostatecznych wadliwych:

- a. wznowienie postępowania
- b. stwierdzenie nieważności decyzji

Kontrola rozstrzygnięć ostatecznych niewadliwych oraz stwierdzenie wygaśnięcia decyzji:

- a. zmiana lub uchylenie decyzji ostatecznej na podstawie art. 154 i 155 k.p.a.
- b. zmiana lub uchylenie decyzji ostatecznej na podstawie art. 161 k.p.a.
- c. stwierdzenie wygaśnięcia decyzji

7. Postępowanie egzekucyjne w administracji

- a. przedmiotowy i podmiotowy zakres egzekucji administracyjnej
- b. środki egzekucyjne i postępowanie zabezpieczające

8. Zasady zaskarżania aktów administracji publicznej do sądu administracyjnego

- a. podmiot uprawniony do wniesienia skargi i uczestnicy postępowania
- b. skarga do wojewódzkiego sądu administracyjnego i tryb jej wnoszenia
- c. konstrukcja zarzutów w skardze do wojewódzkiego sądu administracyjnego i do Naczelnego Sądu Administracyjnego
- d. przebieg postępowania sądowego, mediacje
- e. zawieszenie i umorzenie postępowania
- f. rodzaje orzeczeń sądu administracyjnego i skutki ich wydania

NACZELNA RADA ADWOKACKA

ul. Świętojerska 16, 00-202 Warszawa
tel. +48 22 505 25 00, + 48 22 505 25 01, fax +48 22 505 25 08
e-mail: nra@nra.pl www.adwokatura.pl

PRAWO KONSTYTUCYJNE

1. Bezpośrednie stosowanie przepisów konstytucji przez sądy.
2. Znaczenie orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego dla postępowania sądowego.
3. Skarga konstytucyjna – z opracowaniem projektu takiej skargi na przedstawionym kazusie.
4. Prawo petycji

PRAWO PODATKOWE

1. Rodzaje podatków

- a. podatek dochodowy od osób fizycznych
- b. podatek dochodowy od osób prawnych
- c. podatek od towarów i usług
- d. podatek od spadków i darowizn
- e. podatek od czynności cywilnoprawnych

2. Postępowanie przed organem I instancji w sprawach podatkowych:

- a. powstanie zobowiązań podatkowych (sposoby, decyzje ustalające i określające wysokość zobowiązania podatkowego, samoobliczenie podatku)
- b. terminy załatwienia spraw w postępowaniu podatkowym
- c. skarga na bezczynność organu
- d. doręczenie pism w postępowaniu podatkowym
- e. wezwania
- f. przywracanie terminów procesowych
- g. wszczęcie postępowania podatkowego
- h. protokoły i adnotacje

NACZELNA RADA ADWOKACKA

ul. Świętojerska 16, 00-202 Warszawa

tel. +48 22 505 25 00, + 48 22 505 25 01, fax +48 22 505 25 08

e-mail: nra@nra.pl www.adwokatura.pl

- i. dowody (definicja dowodu, rodzaje dowodów, zasady postępowania dowodowego)
  - j. zawieszenie i umorzenie postępowania (przesłanki i forma)
  - k. decyzje podatkowe
  - l. postanowienia w postępowaniu podatkowym
- 3. Zwyczajne środki zaskarżenia w postępowaniu podatkowym (odwołania, zażalenia, organy właściwe w postępowaniu odwoławczy, rodzaje rozstrzygnięć organów odwoławczych) oraz tryby nadzwyczajne wzruszenia decyzji podatkowych**